

CMUS Profesional de Viveiro

CONCELLO DE VIVEIRO

Conservatorio Profesional
de Música de Viveiro

PROGRAMACIÓN

IMPROVISACIÓN

ÍNDICE

INTRODUCCIÓN.....	3
1. METODOLOXÍA.....	4
2. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	6
2.1. ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECIFICAS A O APOIO EDUCATIVO.	6
2.2. ALUMNADO CON INCORPORACIÓN TARDÍA AO SISTEMA EDUCATIVO.....	6
2.3. ALUMNADO CON ALTAS CAPACIDADES INTELECTUAIS.	7
2.4. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS.....	7
3. TEMAS TRANSVERSAIS	8
3.1. EDUCACIÓN EN VALORES	8
3.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC'S).....	9
4. ACTIVIDADES CULTURAI E DE PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS	10
5. SECUENCIACIÓN DO CURSO.....	11
5.1. ► CURSO: 6º DE GRAO PROFESIONAL	11
5.1.1. <i>Obxectivos</i>	11
5.1.2. <i>Contidos</i>	11
5.1.2.1. Temporización dos contidos	12
5.1.3. <i>Avaliación</i>	12
5.1.4. <i>Medidas de recuperación</i>	14
5.1.5. <i>Recursos didácticos</i>	14
6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	16
7. PROCEDEMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO	17
8. ANEXOS	18
8.1. CRITERIOS PARA A OBTENCIÓN DOS PREMIOS FIN DE GRAO.....	18
8.2. BIBLIOGRAFÍA ORIENTATIVA.....	19

INTRODUCCIÓN

As ensinanzas artísticas reguladas pola Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, ten por finalidade promocionalle ao alumnado unha formación artística de calidade, así como a de garantir a cualificación dos futuros profesionais da música.

A Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, no seu artigo 6.2 atribúe ao Goberno fixar as ensinanzas mínimas, que constitúen os aspectos básicos do currículo, co fin de garantir unha formación común a todos os alumnos e a validez dos títulos correspondentes. Así mesmo, o artigo 6.4 determina que as administracións educativas competentes establecerán o currículo das distintas ensinanzas reguladas pola mesma, que deberá incluír os aspectos básicos relativos aos obxectivos, contidos e criterios de avaliación que constitúen as ensinanzas mínimas.

O Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro, fixa os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música reguladas pola LOE.

O Decreto 198/2007, do 27 de setembro, establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, e o seu currículo para o ámbito de competencia da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste decreto establécese que a finalidade do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste decreto establécese que a finalidade das ensinanzas profesionais de música é a de proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, e ordénase en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

A presente programación da concreción aos anteriores decretos a nivel de centro, e será o documento polo que se desenvolvan os diversos parámetros do traballo de aula dos docentes deste departamento.

1. METODOLOXÍA

A interpretación musical, meta dos ensinamentos instrumentais, é, por definición, un feito diverso, profundamente subxectivo, e no seu resultado sonoro final fúndese en unidade indisoluble a mensaxe do creador contida na obra e a persoal maneira de transmitilo do intérprete, que fai propia esa mensaxe modulándoa a través da súa propia sensibilidade. Como en toda tarefa educativa, é o desenvolvemento da personalidade e a sensibilidade propias do/a alumno/a o fin último que se persegue aquí, de maneira acusada tanto que a música é, ante todo, vehículo de expresión de emocións e non de comunicación conceptual, no que o subxectivo ocupa, por conseguinte, un lugar primordial.

Ao longo dun proceso de aprendizaxe desta índole, o/a profesor/a ten que ser máis que nunca un guía, un conselleiro, que á vez que dá solucións concretas a problemas ou dificultades igualmente concretos, debe en todo aquilo que teña un carácter máis xeral, esforzarse en dar opcións e non en impor criterios, en orientar e non en conducir como da man cara uns resultados predeterminados, e en estimular e ensanchar a receptividade e a capacidade de resposta do/a alumno/a ante o feito artístico. Na construción da súa nunca definitiva personalidade artística, o/a alumno/a é protagonista principal, por non dicir único, o/a profesor/a non fai se non un labor de “arte maiéutica”.

As programacións deben estar abertas, flexibles, para que, atendendo ao progreso da técnica, se adapten ás características e ás necesidades individuais de cada alumno/a tratando de desenrolar as súas posibilidades e de suplir as súas carencias.

No que á técnica se refire, é necesario concibila (e facela concibir ao/á alumno/a), nun sentido profundo, como unha verdadeira “técnica de interpretación”, que supera con moito o concepto da pura mecánica da execución (que, non obstante, é parte integrante dela) de feito, a técnica, no seu sentido máis amplo, é a realización mesma da obra artística e, por tanto, fúndese, intégrase nela e é, simultaneamente, medio e fin.

Todo este proceso debe garantir a funcionalidade das aprendizaxes, asegurando que poidan ser utilizadas nas circunstancias reais nas que o/a alumno/a as necesite. Por aprendizaxe funcional enténdese non só a posible aplicación práctica do coñecemento adquirido, senón tamén e sobre todo, o feito de que os contidos sexan necesarios e útiles para levar a cabo outras aprendizaxes e para enfrontarse con éxito á adquisición doutros contidos, presentándose cunha estruturación clara a interrelación e a conexión entre distintos contidos dunha mesma materia e entre contidos de distintas materias.

Deste modo, poderíamos resumir a metodoloxía a utilizar como:

- Activa: que asegure a participación do alumnado no proceso de ensinanza-aprendizaxe, baseando o seu avance na busca de coñecementos.
- Flexible.
- Personalizada: que se adecúe ás capacidades intelectuais, físicas e ao ritmo evolutivo de cada alumno/a, que atenda á pluralidade de necesidades e intereses.
- Autónoma e participativa: que favoreza a capacidade de aprender por si mesmos e de realizar actividades en grupo. Fará fincapé na competencia “aprender a aprender” como aspecto imprescindible para os estudos musicais.
- Favorecerá unha aprendizaxe significativa e interdisciplinar, non en bloques estancos.
- Atenderá á diversidade de motivacións, capacidades e intereses do alumnado.
- A aprendizaxe e a convivencia dos alumnos estará sempre nun marco de tolerancia e respecto.
- A educación en valores será o tema transversal máis importante.
- Fomentará a participación da comunidade educativa no proceso de ensinanza-aprendizaxe.

- Fomentará a autonomía crecente do alumnado.
- Primará a idea de que o feito de tocar en público é un acto de xenerosidade, é compartir e non competir con alguén, é comunicar e non impoñer, é unha linguaxe e non unha demostración de facultades.

2. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A vía para o tratamento da diversidade é a adaptación curricular: conxunto de accións dirixidas a adecuar o currículo ás necesidades do/a alumno/a ou grupo determinado. Dependendo das circunstancias que se presenten na aula, o/a profesor/a poderá expor as seguintes estratexias:

- Adaptación do material didáctico.
- Variacións na metodoloxía, para adaptala ás necesidades de cada alumno/a.
- Actividades de traballo diferenciadas. O/A profesor/a faría unha análise dos contidos da materia e prepararía actividades con distinto nivel de dificultade que permitan tratar estes mesmos contidos con esixencias distintas.
- Organizar o traballo de forma flexible e con ritmos distintos de aprendizaxe.
- Acelerar ou frear o ritmo de introdución de novos contidos adaptándose individualmente ao/á alumno/a.

A adaptación de obxectivos e contidos terá que respectar os mínimos exixibles fixados na programación.

A falta de uniformidade no alumnado obriga ao profesorado a deseñar unha serie de estratexias con vistas a chegar a todos e cada un deles. Esta diversidade débese a factores de diversa índole:

- De coñecementos, xa que non todos teñen a mesma formación inicial ou ben algúns están habituados a unha emrega máis cotiá da lectura ao pertencer, por exemplo, a agrupacións musicais coas que ensaia periodicamente. Para eles o profesorado poderá deseñar actividades de ampliación que lles permita practicar ou aumentar os seus coñecementos.
- De aptitude, o que afecta á facilidade ante a lectura musical; terase en conta o grao de actitude do alumnado (detectado tras a avaliación inicial), valorando o esforzo dos que menos facilidade mostran, sen que por iso se penalice ás persoas que presentan maiores aptitudes.
- De actitude, isto é, de interese, que ten que ser observado pola docencia día a día, a partir das prácticas feitas en cada sesión.

2.1. Alumnado con necesidades específicas a o apoio educativo.

A programación contempla un tratamento xeral do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, ben porque se trate de alumnado con incorporación tardía ao sistema educativo, alumnado con altas capacidades intelectuais ou alumnado que presenta necesidades educativas especiais.

2.2. Alumnado con incorporación tardía ao sistema educativo.

Os dous problemas máis destacados do tratamento do alumnado estranxeiro veñen dados pola comprensión do idioma e polas tradicións propias da súa cultura. En ocasións, o rexeitamento deste tipo de alumnado e certas actividades vén dado polos costumes da súa cultura (ou pola diferenza cos plans de estudo, nalgunhas zoas extremadamente ligados á práctica instrumental case exclusivamente). O principio de integración pasa por coidar as actividades presentadas, intentando aproveitar os seus coñecementos sobre determinados aspectos do currículo (por exemplo, os referidos a determinados elementos do ritmo, escalas ou sonoridades concretas, compositores do país...). No que se refire á comprensión do idioma,

e dado o carácter procedemental das novas ensinanzas, non supón un gran obstáculo. En todos os casos coidarase que o alumnado inmigrante participe cos seus compañeiros e compañeiras nas actividades propostas, de xeito que a súa integración se vexa favorecida.

2.3. Alumnado con altas capacidades intelectuais.

Defínese como persoa superdotada a aquela que posúe aptitudes excepcionais e, por tato, é capaz dun rendemento superior á media. O Real decreto 943/2003, polo que se regulan as condicións para flexibilizar a duración dos diversos niveis e etapas do sistema educativo para o alumnado superdotado intelctualmente, trata no seu artigo 9 sobre os criterios xerais para flexibilizar a duración dos diversos graos para o alumnado superdotado intelctualmente nas ensinanzas de réxime especial. Esta flexibilización consistirá na súa incorporación a un curso superior ao que lle corresponda por idade, sempre que a redución destes períodos non supere a metade do tempo establecido con carácter xeral. Non obstante, e ante casos excepcionais, as administracións educativas poderán adoptar medidas de flexibilización sen tal limitación; naturalmente, esta flexibilización incorporará medidas e programas de atención específica a este alumnado.

É preciso distinguir entre a superdotación intelctual e o talento. Unha persoa ten talento cando demostra aptitudes excepcionais para unha faceta artística ou cognoscitiva. Por tanto, xunto ás necesidades educativas dos superdotados cómpre engadir as de aqueles individuos do grupo que teñan talento musical, no sentido descrito de aceleración, ou ben elaborando actividades de ampliación (é dicir, de maior dificultade que as previstas para o curso), de xeito que podan render segundo as súas propias capacidades.

2.4. Alumnado con necesidades educativas especiais.

A atención á diversidade chega ao seu máximo expoñente ao tratar ao alumnado con necesidades educativas especiais. Este tipo de discentes son persoas que presentan algún tipo de discapacidade, polo que poden precisar dunha adaptación aos recursos materiais (tales como a necesidade de acondicionar a aula para eles), ou unha adecuación dos elementos do currículo (reformulación dos obxectivos, co que supón de adaptación dos contidos e os criterios de avaliación).

É evidente que a aptitude da persoa non está en relación coa discapacidade que sufra (son coñecidos numerosos exemplos de compositores ou interpretes discapacitados), pero si é habitual que se considere, erradamente, que o suxeito é igual que o individuo plenamente capacitado. Nada máis lonxe da realidade, xa que, como facultade humana, a música provoca na persoa unha resposta gratificante, debido á sensibilidade. Pero, ademais, no alumnado discapacitado, a música pode ter outros importantes significados, xa que pode paliar esa discapacidade axudando no proceso de integración, comunicación, estimulación (ou autoestima).

3. TEMAS TRANSVERSAIS

3.1. EDUCACIÓN EN VALORES

O desenvolvemento integral do/a alumno/a non debe estar limitado á adquisición de conceptos e coñecementos académicos vinculados exclusivamente a cada unha das súas áreas, senón que debe formar aos alumnos para integrarse na sociedade actual, sabendo responder de maneira adecuada aos problemas que esta sociedade implica.

Esta formación, que non está definida en ningunha das áreas, debe estar presente na aula de forma permanente, e maniféstase a través do que coñecemos como temas transversais.

A forma na que entendemos o tratamento destes temas transversais fica reflectida nos obxectivos seguintes:

- Educación para a paz.
  - Adestrarse para a solución dialogada de conflitos no ámbito escolar.
- Educación moral e cívica.
  - Participar en tarefas comúns, mostrando actitudes de colaboración e respecto polas opinións e propostas alleas.
  - O respecto pola autonomía dos demais.
- Educación para a igualdade entre os sexos.
  - Desenvolver a autoestima e unha concepción do corpo como expresión da personalidade.
  - Analizar criticamente a realidade e corraxir prexuízos sexistas e as súas manifestacións na linguaxe, publicidade, xogos, profesións, etc.
- Educación para a saúde, postural e auditiva.
  - Proporcionar un contexto adecuado para realizar unha valoración crítica de determinados hábitos relacionados coa saúde.
- Educación para o consumidor.
  - Crear unha conciencia de consumidor responsábel que se sitúa criticamente ante o consumismo e a publicidade.

Desde a música, moitos destes temas poden tratarse propoñendo actividades que se desenvolvan en grupo, xa que estas actividades favorecen a comunicación do alumnado e fomentan actitudes de convivencia.

Ademais, na música pódense tratar contidos relacionados directamente coa saúde. O uso adecuado do corpo á hora de tocar o instrumento precisa dun coñecemento e coidado do mesmo, especialmente ante problemas habituais na adolescencia. Tratar temas que relacionados directamente coa paz (o coñecemento da música de outras culturas aumenta o respecto cara estas, comprendendo que o mundo non é só a música e culturas occidentais, nin as súas visións). Tratar temas relacionados coa educación para o consumidor, onde se pode analizar o mercado musical, os prezos dos cd's, o pirateo, a vulneración dos dereitos de propiedade intelectual. Tratar o uso da música nas publicidades, nos grandes almacéns, así como o efecto que pode producir no consumidor, cara quen vai dirixido.

3.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC'S)

As TICs (Tecnoloxías da Información e a Comunicación) enténdense como aquelas ferramentas baseadas na tecnoloxía dixital que permiten almacenar, procesar, recuperar, transmitir e presentar información.

Inclúen as aplicacións utilizadas polos ordenadores ou dispositivos similares para facilitar e xestionar información (software, bases de datos, multimedia, etc.), así como as novas tecnoloxías arredor de Internet.

Por outra banda, enténdese por material dixital ou software, programas ou aplicacións utilizadas polos ordenadores ou dispositivos similares para facilitar e xestionar información.

4. ACTIVIDADES CULTURAIS E DE PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS

Unha actividade pedagóxica moderna non pode quedar reducida ao ámbito da aula, aínda sendo este o espazo central do proceso educativo. Este traballo pode verse complementado por outras tarefas realizadas noutros espazos do propio centro ou doutras entidades colaboradoras.

Estas actividades están orientadas a superar o marco tradicional das clases de instrumento, complementándoas con actividades o máis variadas posibles que poñan en contacto os nosos alumnos coa realidade musical nun senso máis amplo, permitíndolles conectar esta realidade coa sociedade e a cultura do noso tempo.

Para que estas actividades teñan o máximo proveito, deben relacionarse co proceso xeral de aprendizaxe en resposta a unha adecuada planificación.

Clasificación das actividades:

- Organizadas polo departamento:
  - Audicións do alumnado dos distintos profesores do departamento seguidas de comentarios colectivos de profesores e alumnos sobre as mesmas. Fomentarase a crítica construtiva e evítanse comentarios de mal gusto. O obxectivo será aprender colectivamente dos erros e das virtudes do alumnado e ao mesmo tempo servirá como exemplo de colaboración entre os profesores do departamento para compartir ideas e achegar solucións conxuntas aos problemas que tiveron os alumnos nas súas actuacións.
  - Asistencia a concertos ou ensaios de agrupacións de música, concertos tanto dentro como fora do centro.
  - Cursos ou Master class organizados polo departamento, co obxectivo de ter contacto con outros profesores e ver distintos puntos de vista de cómo afrontar e superar os problemas que poidan ter os alumnos ao executar fragmentos musicais.

Nestas actividades organizadas para promover que o alumnado mellore as súas capacidades, farase fincapé tamén nos valores de respecto e convivencia entre outros.

5. SECUENCIACIÓN DO CURSO

5.1. ► CURSO: 6º DE GRAO PROFESIONAL

5.1.1. Obxectivos

A optativa de improvisación terá como obxectivo principal contribuír a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- Capacitar ao alumno para o uso da improvisación como medio de procura de ideas musicais.
- Capacitar ao alumno para a expresión musical autónoma, sen a necesidade da partitura.
- Profundizar no proceso práctico da consolidación do pensamento harmónico-melódico-rítmico e a capacidade de realización en tempo real dentro dos diferentes estilos musicais, para a súa utilización práctica no momento de improvisar tanto como solista ou como acompañante.
- Desenvolver o oído interno como xeito fundamental para o proceso da improvisación.
- Ampliar o vocabulario musical e os horizontes creativos do alumnado, desenvolvendo o equilibrio do coñecemento coa espontaneidade, a creatividade, a imaxinación e sensibilidade.
- Estimular a creatividade do músico coa comprensión do papel predominante da improvisación na maior parte das expresións musicais, diferenciando o traballo da improvisación libre e en grupo.
- Implementar e afianzar os coñecementos harmónicos do estudante sobre a práctica activa no instrumento.
- Profundizar nos principios básicos da harmonía nos diferentes estilos musicais.
- Fomentar a participación do alumnado en todo tipo de actividades relacionadas co mundo da improvisación.

5.1.2. Contidos

- Cifrado harmónico tradicional e americano.
- Características dos diversos estilos musicais.
- Ritmos, compases e figuracións empregadas mais frecuentemente desde o Barroco ate principios do século XX.
- Modos da menor harmónica e da menor melódica.
- Cromatismos e tríadas.
- Relación escala / acorde, progresións, os patróns, tensión e repouso, Secuencias Modais.
- Escalas simétricas.
- Dominantes secundarias e substitutos.
- Motivo e o seu desenvolvemento tanto rítmico como melódico.
- Melodías: construción de melodías en ambiente tonal a base de notas do acorde e notas de adorno.
- Estilos de música popular: swing, bossa-nova, balada, Latin, rock, etc.
- Aplicación dos distintos elementos musicais no Jazz e na música popular.
- A improvisación en grupo.
- Coñecemento e utilización dos distintos métodos de aprendizaxe: tocar sobre discos (play a long), tocar sobre gravacións, etc.
- Adestramento auditivo.

- Improvisación libre e aproximación ao Soundpainting.

5.1.2.1. Temporización dos contidos

▶ PRIMEIRO TRIMESTRE:

- Conceptos básicos:
  - Introducción
  - Nomenclatura
  - Exercicios prácticos
- Os modos:
  - Construción e traballo cos modos
  - Exemplificación e os modos paralelos
  - Exercicios prácticos
- Enlaces entre modos
  - Enlazando os modos
  - Tratamento da tensión
  - Exercicios prácticos
- Peza/s a escoller polo profesorado

▶ SEGUNDO TRIMESTRE:

- Menor harmónica e os seus modos
  - Contrución da escala e formación de acordes
  - Os modos
  - Exercicios prácticos
- Menor melódica e os seus modos
  - Contrución da escala e formación de acordes
  - Os modos
  - Exercicios prácticos
- Peza/s a escoller polo profesorado

▶ TERCEIRO TRIMESTRE:

- Introducción de cromatismos e tríadas
  - Escalas con cromatismos
  - Tríadas na improvisación
  - Exercicios prácticos
- Escalas simétricas
  - Tipos e uso das escalas
  - Exercicios prácticos
- Peza/s a escoller polo profesorado

5.1.3. Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexeráse por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

Criterios de avaliación

- A avaliación será continua, emprestando especial atención ao desenvolvemento creativo do alumno e a súa evolución na asimilación dos contidos expostos.
- Mantemento do ritmo.
- Concreción de melodías harmonías ritmos e dinámicas en baixos cifrados, cifrado americano e improvisacións.
- Coñecemento teórico dos distintos elementos empregados no curso.
- Grao de desenvolvemento do pensamento e memoria harmónica así como o dominio e interiorización do sistema tonal e modal.

Mínimos esixibles

- Durante o curso o alumno deberá, improvisar sobre 4 pezas de estilos diferentes coas correspondentes aplicacións dos distintos elementos musicais característicos do estilo.
- Realización dunha audición ou concerto.

Procedementos e ferramentas de avaliación

- **Inicial:** Establécese este tipo da avaliación para concretar as características dos nosos alumnos, así como para detectar, nos casos que así se precisase, as posibles carencias ou problemas que poida ter o/a alumno/a, para así poder resolver no menor tempo posible e da forma mais axeitada.
- **Continua:** Establécese este tipo da avaliación como seguimento habitual do alumnado, ao longo de todo o curso académico, aportando ao/á alumno/a a posibilidade de progresar no tempo, favorecendo así unha aprendizaxe integradora.
- **Final ou sumativa:** Dada a necesidade de emitir unha nota ao termo de cadanseu trimestre, así como ao final do curso académico, establécese este tipo da avaliación que nos aportará a información necesaria á hora de concretar que obxectivos e en que grao se obtiveron.

Para poder levar a bo termo os distintos tipos de avaliación establecidos no apartado anterior, o/a profesor/a dispón de distintos procedementos ou ferramentas que deberá empregar (do xeito que considere oportuno para cada caso) á hora de determinar a consecución de obxectivos por parte do/a alumno/a.

Esta serie básica de ferramentas de avaliación sería:

- Control periódico do grao de consecución dos obxectivos: realización de probas, audicións, etc.
- Avaliaranse todas as actividades nas que participe o/a alumno/a: clases, audicións, etc.

- Observación sistemática e directa do/a alumno/a, a verbalización (intercambio de impresión) e a escoita do que o/a alumno/a realiza nas diferentes sesións da clase.
- Valorarase o desenvolvemento de obxetivos, aprendizaxe de contidos, así como a actitude, motivación e participación do/a alumno/a.

Criterios de cualificación

- Traballo de aula 60%
- Actitude e Comportamento 30%
- Asistencia e aproveitamento 10%

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Non é posible a ampliación de matrícula pois este curso correspóndese co fin do grao profesional.

5.1.4. Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Interpretar e improvisar 4 pezas de diferentes estilos, sendo o profesorado o encargado de elixir as pezas.

Probas extraordinarias de xuño

O alumnado que non acade unha cualificación positiva na avaliación do fin de curso, terá a opción de realizar a proba extraordinaria de xuño. Nesta proba o alumnado deberá presentar o mesmo que na proba ordinaria do fin de curso.

5.1.5. Recursos didácticos

Catro obras a escoller polo profesorado segundo as características do alumnado:

- ▶ Standars
  - Autumn Leaves
  - All the Things You Are
  - Fly me to the moon
- ▶ Bossa Nova
  - Blue Bossa
  - Girl from Ipanema
- ▶ Baladas
  - In a Sentimental Mood
  - My funny Valentine
- ▶ Blues
  - Blue Monk
  - Mr. P.C.
- ▶ Modal
  - Impressions

- So what

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Esta programación terá un carácter aberto e flexible, de tal xeito que trate de adaptarse ás necesidades educativas diferenciadas do alumnado, do contexto e do centro. Deste modo, faranse revisións e posibles modificacións desta programación, sempre que o profesorado do departamento o considere oportuno.

Os procedementos para que o departamento coordine, valore e revise o axeitado desenvolvemento das súas programacións didácticas, incluíndo esta, así como os seus resultados serán:

- Reunións de departamento: aproveitaranse para facer achegas, críticas, e calquera tipo de aportación sobre o funcionamento no día a día das programacións.
- Revisión permanente por parte do/a profesor/a coa fin de que sexa en todo momento un instrumento con aplicación real ás características do alumnado e ás do propio Centro.
- Consulta, por parte do/a profesor/a, das propostas doutros centros de semellante nivel coa fin de establecer criterios de igualdade.

7. PROCEDIMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

As reunións do departamento realizaranse para garantir de forma constante unha avaliación interna das estratexias metodolóxicas do departamento, valorando o seu grao de cumprimento e os seus resultados.

Temos en conta que unha avaliación do alumnado tamén é unha proba do persoal do departamento e o grao de conexión con eles. Polo tanto avaliamos o progreso do alumnado e os resultados obtidos nas probas de cada semestre coa finalidade de valorar o nivel alcanzado e suxerir melloras. Tamén se terán en conta as impresións obtidas do contacto e compenetración diaria co alumnado.

8. ANEXOS

8.1. CRITERIOS PARA A OBTENCIÓN DOS PREMIOS FIN DE GRAO

Por norma xeral, para obter os premios de fin de grao atenderase ao disposto na *Orde do 10 de marzo de 2009 pola que se regula o procedemento para a obtención da matrícula de honra e premio de fin de grao nas ensinanzas profesionais de música e danza.*

8.2. BIBLIOGRAFÍA ORIENTATIVA

- Improvisación ao piano. (Vol. 1) Exercicios fundamentais. E. Molina. Real Musical.
- Improvisación ao piano. (Vol. 2) estruturas armónicas. E. Moíña. Real Musical.
- Improvisación ao piano. (Vol. 3) Estruturas melódicas. E. Moíña. Real Musical.
- Tratado de Acompañamento. E. Durand.
- Tratado de Acompañamento. Camilo Williart, vols. I e II. Real Musical.
- Escola do baixo cifrado. Anxos López Artiga. Real Musical.
- Baixo Cifrado Barroco. Asins Arbó, Williart e Moíña. Reu Musical.
- Teoría e práctica do Baixo Cifrado. M. Asins Arbó. Real Musical.
- A Modern method of Keyboard Study. Vols do I ao IV. Berklee press. James Progris.
- How to improvise. Hall crook.
- The Jazz piano book. Mark Levine.
- Improvisando en Jazz. Jerry Coker, Victor Ieru.
- Pentatonics. Jerry Bergonzi.
- Todos os Play Along's de Jamey Aebersold
- How to play Bebop, volume 1, 2, 3.
- Teoría musical e armonía moderna volume 1 e 2, Enric Ferreira.